

Man-vrouw verschillen in werkgerelateerde risicofactoren voor (ziekteverzuim vanwege) klachten aan het bewegingsapparaat

Waarom dit onderzoek?

Ondanks dat vrouwen een langere levensverwachting hebben dan mannen hebben zij over het algemeen meer gezondheidsklachten en een hogere medische consumptie. Iets wat vooral geldt voor alledaagse en subjectieve klachten.

Eén van de klachten die vaker voorkomen bij vrouwen dan bij mannen zijn klachten aan het bewegingsapparaat.

Ongeveer 75% van de Nederlandse bevolking heeft jaarlijks last van het bewegingsapparaat. Dit is dan ook één van de meest voorkomende oorzaken van pijn en ongemak. Als er wordt gekeken naar man-vrouw verschillen in deze klachten blijkt dat vrouwen, vooral voor de nek en de bovenste extremititeiten, meer symptomen rapporteren, en vaker vanwege deze klachten verzuimen van hun werk.

Dit verschijnsel lijkt een wereldwijd probleem te zijn. Hoewel klachten aan het bewegingsapparaat door (een combinatie van) meerdere oorzaken kunnen ontstaan is een grote rol weggelegd voor de blootstelling aan risicofactoren op het werk.

Hoe is dit onderzoek uitgevoerd?

Het doel van het proefschrift was om uit te zoeken in hoeverre man-vrouw verschillen in de prevalentie van (ziekteverzuim vanwege) klachten aan het bewegingsapparaat worden veroorzaakt door verschillen in blootstelling aan (werkgerelateerde) risicofactoren.

Daarvoor is gebruik gemaakt van de gegevens van een prospectieve cohortstudie, video opnames, interviews en een literatuur onderzoek.

Voor de prospectieve cohortstudie is gebruikt gemaakt van gegevens van de Study on Musculoskeletal disorders, Absenteeism Stress and Health (SMASH).

Aan deze studie, die was opgezet om risicofactoren voor klachten aan het bewegingsapparaat te bepalen, deden ongeveer 1800 werknemers uit 34 bedrijven mee. Van deze mensen werden op baseline (1994) en tijdens drie jaarlijkse follow-up metingen gegevens over hun sociaaldemografische situatie, blootstelling en klachten verzameld. Bovendien werd van een deel van de deelnemers video-opnames op het werk gemaakt.

Wendela E. Hooftman^{1,3}

Allard J. van der Beek^{1,2}

Paulien M. Bongers^{1,2,3}

Willem van Mechelen^{1,2}

Wendela E. Hooftman

1 Body@Work, Onderzoekscentrum Bewegen, Arbeid en Gezondheid, TNO-VUmc

2 Afdeling Sociale Geneeskunde, Instituut voor Extramuraal Geneeskundig Onderzoek, VU medisch centrum

3 TNO Kwaliteit van Leven, Hoofddorp

Daarnaast werden interviews gehouden met 14 vrouwen en 15 mannen die verzuimden vanwege een klacht aan het bewegingsapparaat en verwachtten dat dit verzuim minstens 2 weken ging duren.

Door middel van bestaande literatuur werd er tevens bekeken hoeveel bewijs er was voor een man-vrouw verschil in het effect van blootstelling aan een selectie van risicofactoren op het ontstaan van klachten. Door middel van elektronische databases, checken van referenties en persoonlijke literatuurbestanden werd de literatuur doorzocht, en werden 14 studies over rugklachten, 9 over nek-schouder klachten, 4 over hand-pols klachten en 4 over klachten van de onderste extremiteiten en in de analyses gebruikt.

Wat is er uitgekomen?

De conclusie is dat, op basis van de resultaten uit dit proefschrift, het onwaarschijnlijk is dat man-vrouw verschillen in het risico op (ziekteverzuim vanwege) klachten aan het bewegingsapparaat, volledig verklaard kunnen

worden door man-vrouw verschillen in blootstelling aan werkgerelateerde risicofactoren of het effect van deze risicofactoren.

Op basis van de literatuur lijkt het mogelijk dat biologische verschillen tussen mannen en vrouwen deels kunnen verklaren waarom vrouwen meer pijn ervaren. Bovendien kunnen verschillen tussen mannen en vrouwen in sociale waarden mogelijk verklaren waarom vrouwen vaker pijn rapporteren, en op een andere manier met de pijn om gaan dan mannen.

Tenslotte lijkt het mogelijk om de manier waarop iemand met pijn omgaat te beïnvloeden, hetgeen een positief effect zou kunnen hebben op de pijn ervaring van vrouwen.

Toekomstig onderzoek zou daarom gericht moeten zijn op de relatie tussen sociale waarden en coping gedrag ten aanzien van pijn, en de mogelijkheden om dit te beïnvloeden. Hierbij moet echter wel worden opgemerkt dat verschillen in sociale waarden tussen mannen en vrouwen al aan het veranderen zijn.

Het zou kunnen dat man-vrouw verschillen in klachten aan het bewegingsapparaat hierdoor op termijn vanzelf verminderen.

Wat betekent dit voor de praktijk?

Om man-vrouw verschillen in de prevalentie van bewegingsapparaat klachten op te lossen moet niet uitsluitend worden gekeken naar het verlagen van de blootstelling bij vrouwen, maar ook meer sociale aspecten zoals coping gedrag moeten worden meegenomen.

Bovendien geldt dat bij de preventie van bewegingsapparaat klachten vaak wordt gestreefd naar het verminderen van de blootstelling.

Specifieke aandacht voor het zogenaamde zwakke geslacht (de vrouwen) is daarbij echter niet gerechtvaardigd.

Beter kan er gekeken worden naar situaties waarbij hoge blootstelling in het algemeen wordt aangetroffen.

GENDER

*differences in work-related
risk factors for
musculoskeletal
symptoms and absenteeism*